

Criptògrafs sense clau

Tenir un do és un guany, però també una pèrdua, ja que pot ser el símptoma d'un desequilibri. L'autor d'obres singulars pot ser un autista en altres esferes. Tradicionalment s'ha considerat el geni com un defecte: com més fecunditat estètica, menys habilitats socials. Ara em vénen al cap les riallades histèriques de Mozart a la pel·lícula de Milos Forman.

El do, del xinès Mai Jia (Fuyang, 1964) explora aquestes contradiccions. També Joey Goebel a *L'artista torturat* suggeria que l'aïllament i el dolor poden fer sorgir cançons boniques i llibres d'èxit. En el cas dels genis de la ment, els problemes es desapareixen. Recordeu les poca-soltades que feia Bobby Fischer, el gran mestre dels escacs? El protagonista d'*El do*, que té l'ànima senzilla però és especialista en matemàtica complexa, esdevé el millor criptògraf de la Xina, expert a desxifrar els codis de l'enemic.

Si un home qualsevol és una roca, un home amb un do ve a ser un vidre: "Aquesta fragilitat és el que fa que un geni sigui un geni. És el que li permet transcendir tots els límits, ser cada vegada més refinat, com els fils d'una teranyina; ser gairebé transparent, però incapaç de suportar cap cop." Ja podem imaginar que quan l'home amb do s'ensorra, s'ensorra de veritat.

El lector, però, no pot fer-se una idea directa del do. La criptografia d'alt nivell és tan complexa que els que no hi entenem només ens hi podem acostar a partir de metàfores: "Ets una rata. Estàs esperant dins d'un graner. Però no et pots menjar el mill. Cada gra

ha estat empastifat amb una capa protectora per evitar que hi puguis clavar les dents. Això és la criptografia." Com que no parla pròpiament de criptogrames, *El do* narra la vida quotidiana del criptògraf: les enveges, els pares, els somnis, les fixacions.

S'ha comparat Mai Jia amb Chesterton, Borges i Nabokov, però la barreja d'estil ingenu i rerefons confús ens duu més aviat a Kafka. Fa l'efecte que *El do* parla de la genialitat, però el tema també podrien ser els serveis secrets o la Xina de mitjan segle XX. Llegint el llibre fem tantes voltes en cercle que perdem el centre, i acabem convertits en criptògrafs que no troben la clau. *

Tenir capacitat per desxifrar codis pot ser un do, però aquest do ens pot tornar fràgils com una teranyina de vidre
ARXIU

TRUQUEN! ARNAU PUIG

Dels aedes als tertulians

Inicialment eren els aedes, els creadors de mots per designar les coses i els sentiments; tot seguit venien els filòsofs, aquells que a través de les paraules intentaven esbrinar el sentit i dimensions de la realitat; immediatament seguien els opinadors, els que no sabent exactament de què va la cosa tanmateix intenten reflexionar-hi per iniciar-ne el descabdellament. A partir d'aquest moment la qüestió es capgira, ja no es tracta de saber sinó de comunicar què passa, infor-

mar els altres del que succeeix al nostre entorn, avui dia més necessari que mai atès que tot el que ocorre sigui allà on sigui acaba afectant-nos, estiguem on estiguem; aquests reporters els dissenyem com a informadors; tanmateix hi ha un altre tipus de comunicador, són els periodistes, aquells que a la informació hi afegeixen, per orientar-la, un comentari de circumstàncies concurrents. Acte seguit trobem els redactors, re-writers, re-escriptors (els que escriuen el que els manen)

en deien als àmbits anglosaxons, atès que les informacions eren publicades sempre en relació i segons intencions i interessos de part del mitjà en què apareixien; és per això que encara avui a més del nom de la publicació, d'aquesta se'n diu diari del Sr. Tal o de tal empresa o institució. Al final hi ha els tertulians, que no sabent res de res del que parlen, tanmateix tenen l'obligació per la xerrameca de retenir (quota de *share*) els televidents a peu de pantalla (també propietat d'algú). *